

je Collegium već više puta uspješno surađivao, pa i taj nastup može ubrojiti među svoje najljepše koncerte. U drugom dijelu tog koncerta nastupila je Zagrebačka filharmonija. U toku priprema za koncert Collegium je dobio poziv da sudjeluje na Večerima stare glazbe u Sv. Donatu, Zadar. Uz djela starih majstora i gregorijanski koral Collegium će, iznimno, zbog Lukačićeve godišnjice izvesti i sva uvježbana Lukačićeva djela. Koncert će održati početkom kolovoza o. g. Kraj svog rada Collegium je proslavio gostovanjem u Gradišću (Burgenland) 6. i 7. 7. o. g. gdje je sunarodnjacima u tuđini izveo dijelove iz *Staroslavenske mise* (Istarske) A. Vidakovića i Odakov psalam *Hvali, duše moja, Gospoda* na misi u selu Pinkovac i na svečanoj misi u okviru proslave Dana Južnih Hrvata u selu Čajta. Iz Gradišća, gdje je CPMS bio izvanredno primljen, svi su ponijeli najljepše uspomene na drage domaćine. Nakon ovog nastupa kolegijevci su se razišli na odmor, ali će se uskoro vratiti u svoju staru kulu da pripreme nastup u Sv. Donatu.

Jednom mjesečno u toku akademske godine Collegium je pjevao na misi u 11,30 u katedrali. Brinuo se, kao obično, i za svoj duhovni rast pa je uoči Božića održao molitveni susret dr. Tomislav Ivančić a u korizmi pokornički slavljie o. Alojzije Litrić. Zajednička molitva pratila je njegov rad, uspjehe i probleme u nastojanju da uzraste u živu i plodnu malu zajednicu.

Lj.

KONCERTI, OPERE...

SPLITSKA KONCERTNA SEZONA 1984/85.

Da je televizija još uvijek moćan medij, o kojem organizatori kulturnih priredbi vode (ili moraju voditi) računa, potvrdila je i splitska koncertna sezona 1984/85. Već desetljećima koncerti se u Splitu (u organizaciji »Dalmacijakonzerta«) održavaju ponedjeljkom s početkom u 20 sati, a u protekloj sezoni oni su počimali sat ranije, da bi posjetitelji na vrijeme mogli stići kući i na malim ekranima pratiti — »Dinastiju«! Iako se organizator na taj potez odlučio poučen iskustvima iz prethodne sezone, kad je uočio da broj posjetitelja opada, odnosno da jedan dio publike poslije prvog dijela odlazi s koncerta (zbog tv-serije »Borgie«), ustupak se ipak nije isplatio. Jer, najveći broj koncerta u sezoni 1984/85, održan je pred polupraznom (a neki i pred gotovo praznom) dvoranom.

Slab odaziv publike prva je značajka splitske koncertne sezone 1984/85, koja je, kao i ranijih godina, bila podijeljena u tri ciklusa, samo s tom razlikom, što je »Dvanaest koncerata u pretplati« zamijenilo »Internacionalni majstorski ciklus«, a »Ciklus klavirskih večeri« ciklus »Splitski umjetnici splitskoj publici«. Od stare podjele ostao je jedino »Ciklus mladih talenata«.

U ciklusu »Dvanaest koncerata u pretplati« nastupili su: *Tatjana Kukoč* (gitara) i *Ljupčo Samarđžiski* (kontrabas); *Vincenzo Saldarelli* (gitara); *Jovan Kulundžija* (violina) uz glasovirsku pratnju *Nade Kulundžija*; beogradski ansambl *Musica antiqua*; *Miloš Melnik* (violoncello) uz glasovirsku pratnju *Janka Setinca*; *Sergej Stadler* (violina) uz glasovirsku pratnju *Natalije Arzumanove*; *Kvartet Klima*; *Ksenija Janković* (violoncello) uz glasovirsku pratnju *Nade Kecman*; *Tatjana Fedkina* (glasovir); *Slovenski klavirski kvartet* iz Ljubljane; *Klavirski trio* iz SAD-a, te u okviru zajedničkog koncerta s posebnim programima *Ida Gamulin* (glasovir) i *Goran Končar* (violina).

U »Ciklusu klavirskih večeri« samostalne koncerte imali su *Bronislava Kawalla* iz Poljske, *Vladimir Ov-*

čnikov iz SSSR-a, *Pavica Gvozdić* iz Zagreba, *Aleksandra Romanić* iz Sarajeva, *Dmitrij Aleksejev* iz SSSR-a i *Sretna Meštrović* iz Zagreba, a u »Ciklusu mladih talenata« *Maja Bakrač* (glasovir); *Iva Kusturica* (violina) uz glasovirsku pratnju *Izolde Ambrožić*; *Robert Andres* (glasovir); *Zeljko Milić* (klarinet) uz glasovirsku pratnju *Olge Račić*; *Tea Grubišić* (violina) uz glasovirsku pratnju *Viviane Lokmer-Pichler*, te *Aurelija Trgo* (violina) uz glasovirsku pratnju *Neve Stijelja*.

Za većinu navedenih koncerata (osobito u prvom ciklusu) može se reći da su bili osrednje, a neki i nedopustivo loše kvalitete izvedbe, na što ranijih godina nismo navikli. Ali navikli smo se, nažalost, na prilično ustaljen izbor izvođača (ne misli se na osobe, nego na instrumentarij), koji iz godine u godinu biva sve manje privlačan. Možda je i to jedan od uzroka osipanja publike, pa bi organizator, ako mu to sredstva i drugi uvjeti omogućavaju, morao nastojati, da izbor programa bude što raznovrsniji, te da glasovirski i violinski koncerti ne budu uvijek najbrojniji.

Steta je, što se odustalo od ciklusa »Splitski umjetnici splitskoj publici«, koji je u prethodnim sezonama imao nekoliko vrlo uspješnih koncerata i predstavljao svojevrsnu smotru splitskih glazbenika i njihovih umjetničkih dostignuća. Pohvalno je pak, što se nastavilo s »Ciklusom mladih talenata«, koji je tijekom proteklih godina opravdao svoje postojanje, a organizator postigao »pun pogodak«. Jer, *Ida Gamulin* i *Goran Končar*, koji su se samo prije nekoliko godina prvi put predstavili splitskoj publici u tom ciklusu, u sezoni 1984/85. izašli su pred tu istu publiku u ciklusu »Dvanaest koncerata u pretplati«, ovog puta kao već afirmirani umjetnici s međunarodnim uspjesima.

Općenito govoreći, splitska koncertna sezona 1984/85. ostavila je prilično blijed i pomalo otužan dojam. Nadajmo se da će slijedeća biti uspješnija, raznovrsnija i posjećenija.

Ivan BOŠKOVIC

DJEČJE OPERE U NOVOSADSKOM KAZALIŠTU

Ovogodišnja novosadska operna sezona otvorena je uistinu zanimljivo i originalno, dvjema dječjim operama dvaju vođovodanskih autora. To je *Proždrljivko* suvremenog novosadskog skladatelja Ernea Kiralja i *Šumska kraljica* petrovaradinskog skladatelja Franje Stefanovića (1879—1924). Konačno je i Vojvodina pošla putem dječjeg glazbeno-scenskog izvođenja. Tom se događaju radujem to više što je tvorac istinski dječje opere, Franjo Stefanović, sin vođovodanskog podneblja. Ovu izuzetnu novost u kulturnom životu Novog Sada priredio je Kulturni centar Vojvodine (skraćeno KCV) u suradnji sa Srpskim narodnim pozorištem (skraćeno SNP) pa su od sada i djeca ovoga tla u glumačko-pjevačkom pogledu izjednačena s odraslima.

Do izvedbe dječjih opera *Proždrljivko* i *Šumska kraljica* došlo je 14. rujna 1985. godine u maloj dvorani SNP. Prva izvođenja doživjele su obje opere mnogo ranije, a sada su davane kao praizvedbe ove operne kuće. Ovaj će datum svakako ostati trajno upisan u povijesti naše glazbe kao početak sustavnog profesionalnog izvođenja dječjih opera u Vojvodini.

O dječjoj operi *Proždrljivko* (točnije, prevedeno s mađarskog *Nezasitni napuhanko*) nema se što osobito reći. To je mađarska narodna priča o ogromnom »švarglu« (velikoj kobasici), koji halapljivo guta djecu i ljude. Nešto modernija glazba, pretežno temeljena na pentatonici, sastoji se od nekoliko veselih pjesama povezanih dvijema temama glavnog protagoniste. Djelo je pisano za odrasle i dječje glasove i komorni orkestar i zahtijeva velike scenske mogućnosti.

Gledano s formalne strane *Proždrljivko* je glazbeni igrokaz, jer se u njemu i govori. No, budući da se u

glazbenoj praksi i igrokazi s pjevanjem nazivaju operama to ni ovdje naziv opera ne smeta.

Tekst *Proždrljivka* preveden je s mađarskog na naš jezik, ali ga prevodilac nije preveo pjesnički.

Međutim, najslabija strana *Proždrljivka*, ono što mu čak moralno uskaćuje pravo na prikazivanje jest njegov sadržaj, koji to zapravo nije, jer se sadržajem ne može smatrati jedna animalna radnja, u ovom slučaju, halapljivo gutanje. Skladatelj je stvorio atraktivno djelo zabavnog karaktera, ali se pri tom više morao služiti izvanjskim muzičkim i scenskim efektima.

Zato smatram da nije ni potrebno opisivati njegovo izvedbu.

S operom *Šumska kraljica*, petrovaradinskog učitelja i skladatelja Franje Stefanovića, znatno je drukčije. Stefanović je bio veliki ljubitelj djece što se osjeća u muzici svih njegovih dječjih pjesma, a osobito u ovom njegovu popularnom djelu. Vrlo lijep, human i poučan sadržaj *Šumske kraljice* dao je Stefanovićev kolega, učitelj Mihovil Pajc, ali je šteta što ga nije napisao pjesnički. Tako je nepjesnički tekst nedostatak i *Proždrljivka* i *Šumske kraljice*. *Šumska kraljica* je prava mala opera za dječje glasove uz pratnju klavira i s jednostavnom scenom. Njena se radnja odvija u šumi. To je opera jednočinka sa sedam prizora, komponirana romantično, mjestimično s privukom naše narodne pjesme. Stefanović je ovom djelu podario mnogo ljepšu muziku nego riječi. Ona vjerno i doživljeno tumači tekst i scenske ugodaje, osim u nekoliko slučajeva. Bez obzira na to što je Stefanović bio duboko privržen glazbi prošlog stoljeća, romantizmu, on je tim glazbenim jezikom znao govoriti. Svakako je bolje čestito govoriti jezikom prošlosti, nego suvremenim jezikom mucati.

Za potrebe suvremenog kazališnog izvođenja Stefanovićevu *Šumsku kraljicu* vrlo je uspjelo instrumentirao za komorni orkestar, mladi novosadski skladatelj Zoran Mulić. Njegovom je instrumentacijom *Šumska kraljica* postala još izražajnijom.

Tri najizrazitije dimenzije, koje najviše doprinose uspjehu suvremenog izvođenja *Šumske kraljice* nedvojbeno su njena instrumentacija, scenografija i glavna uloga. Budući da nam je poznato da je to tek početak rada na tom području, možemo mnogim propustima i nedostacima »progladati kroz prste« vjerujući da će oni vremenom biti otklonjeni.

Međutim, pitanje stvaranja dječjih opera, a osobito pitanje njihova odabira za prikazivanje, vrlo je ozbiljna stvar.

Nakon rečenog s pravom se možemo zapitati zašto je uopće i došlo do izvođenja opisanih dječjih opera kad ni jedna ne ispunjava navedene uvjete. Promatrano objektivno pitanje je na mjestu, ali poznato je da praksa često nameće drukčija rješenja. Tako se desilo i ovaj put, jer su prihvaćene opere, koje su bile pri ruci i koje su skladali naši autori, na našem jeziku. Međutim, ako se vratimo spomenutoj objektivnosti uz dopuštenje da se do potrebnih kvaliteta u jednoj dječjoj operi može doći i njenim naknadnim doradivanjem ili preradbom onda bi od navedenih opera preživjela *Šumska kraljica*. Njen sadržaj je moguće prepjevati pjesnički, a slabija muzička mjesta dala bi se uspješno preraditi. Uza sve to, Stefanoviću ide na ruku i nezaobilazna činjenica da su njegove dječje opere prva djela te vrste u svijetu pa kao takva imaju još i svoju posebnu povijesnu težinu i vrijednost.

Ovom prigodom najsrdačnije pozdravljam nadasve lijepu i plemenitu zamisao ravnateljstva MCV i SNP u ostvarivanju davne želje i nasušne potrebe, a to je sustavno profesionalno bavljenje dječjim glazbeno-scenskim izvođenjem u Vojvodini. Vjerujem da će ovu izvanredno značajnu kulturnu akciju podržati i svi ostali kulturni faktori ove pokrajine zajedno s njenim građanstvom i odanom kazališnom publikom.

Đuro RAIKOVIC

VIJESTI IZ INOZEMSTVA

KONGRES ZBORA U RIMU

Od 26. do 29. rujna »Associazione Italiana Santa Cecilia« (AISC) organizirala je drugi veliki kongres kao doprinos evropskoj godini glazbe. Preko 10 000 pjevača i pjevačica iz različitih evropskih zemalja došlo je u Rim da sudjeluju u tom velikom međunarodnom pjevačkom kongresu.

Posebno zanimljiv bio je »koncert nacija« u auli Pape Pavla VI. u Vatikanu. Nastupili su zborovi iz Austrije, Njemačke, Švicarske, Francuske, Nizozemske i Hrvatske (Collegium promusica sacra — Zagreb) »Cappella Pontificia« ili kako joj je službeni naziv »Cappella Sistina« izvela je pod vodstvom Mo. Domenica Bartoluccija djela Palestrine i Bartoluccija. Taj dio programa bio je posebno zapažen radi ljepote izvedbe stare polifonije koja predstavlja kod mnogih zborova i zborovođa težinu interpretacije i stilske jasnoće.

Kongres je otvorio Msgr. A. Mistrorigo, biskup Trevisa. Za njemačko govorno područje pozdrave i dobre želje za uspjeh kongresa prenio je Ronald Bissegger (Zürich). O liturgijskoj reformi drugog vatikanskog koncila i važnosti »Schola cantorum« u postkoncilskoj liturgiji govorio je Kardinal Augustin Mayer. Od predavača koji su iznosili povijesna, stilska i pedagoška pitanja i probleme nastupili su: P. Pelegrino Ernetti (Italija), D. Renzo Cilia (Italija), Siegfried Koesler (SR Njemačka), Dr. Pablo Colino (Italija), Bruna Liguori Valente (Italija), Dr. Gabriel M. Steinschulte (SR Njemačka) i drugi.

U nedjelju 29. X. slavilo je preko 10 000 pjevača i pjevačica zajedno s jednom grupom duhača iz virzburške katedrale svetu Misu zajedno s Papom Ivanom Pavlom II. u bazilici sv. Petra i pozdravili su Papu impozantnom kompozicijom od Lorenza Perosija *Tu es Petrus*.

U propovjedi pozvao je Papa današnje kompozitore da se inspiriraju na kršćanskoj objavi. Posebno je naglasio da crkvena glazba treba biti pravo Evanđelje i istinsko slavljenje Boga. Sveta glazba mora se čuvati profanih razornih elemenata a isto tako biti svjesna koje značenje i važnost ima u liturgiji i formaciji religiozne atmosfere.

M.

HAMBURŠKI ORGULJSKI FESTIVAL

Od 10. do 29. listopada 1985. održavao se u Hamburgu drugi međunarodni orguljski festival (prvi je bio 1983.). Moto festivala bio je »Mi izvlačimo sve registre« (Wir ziehen alle Register). Od poznatih i cjenjenih evropskih orguljaša bili su prisutni: Jean Guillou (Paris), Marie-Claire Alain (Paris), Markku Ketola (Finska), Franz Lehrndorfer (München) Lionel Rogg (Ženeva), Francesco Finotti (Italija), Hans Ola Ericsson (Švedska), Edgar Krapp (Frankfurt) i dr. Uz orguljaše nastupili su: zborovi, solo pjevači i drugi instrumentalisti. Koncerti su se održavali u hamburškoj glazbenoj dvorani zatim u crkvama: sv. Katarine, sv. Nikole, sv. Jakoba i sv. Mihaela.

Ludger Lohmann održao je jedan odličan seminar od osamnaest Bachovih koral. Praški kompozitor Petr Eben tumačio je svoje kompozicije i svoja iskustva s orguljama kao instrumentom. Na festivalu čuli su se zvuci moderne glazbe (Jolivet David i Einfeld) a isto tako bili su demonstrirani zvuci digitalnih orgulja.

M.

FOND »SV. CECILIJE«

Vlč. g. Alojzije Pakrac, kapelan iz župe Remetinec uplatio je u »Fond Sv. Cecilije« 3.000 nd. Bivšem učniku Instituta hvala na daru i primjeru.